

PREMIUM - FÖR DIG SOM PRENUMERERAR

KULTUR 4 juli 2020 06:00

 Sparad

Pontus Kyander: Konstforskaren drev med egna institutionen – fick underkänt

Konstforskningens kritiska uppdrag understryks ofta. Men vad händer om kritiken riktas mot det egna lärosätet? Pontus Kyander dyker in i ett aktuellt fall.

Pontus Kyander

+ Följ

Konstkritiker och författare

Skvader, ett djur som mest bara finns i fantasin. Och, som här, i Biologiska museets monter i Stockholm.

Bild: Fredrik Sandberg/TT

→ **Det här är en kulturartikel.** Analys och värderingar är skribentens egna.

När senast såg du en skvader flyga? I veckan provade en

sådan sina vingar på Stockholms konstnärliga högskola.

Den flög en bit – och sköts ner.

Skvadern är ett fantasidjur, till hälften hare, till hälften tjäder.

Det hindrar inte att uppstoppade exemplar – sammansatta av delar från de nämnda djuren – återfinns bland annat på Biologiska museet på Djurgården.

Konstnärlig forskning är en sådan skvader. Den vill kombinera det fria konstnärliga skapandet med vetenskapliga metoder i en ny form av kunskapsproduktion. Den har knappt tjugo år på nacken i Sverige, men har fått en dominerande roll inom de konstnärliga utbildningarna. Konstnärer från olika discipliner får möjlighet att under några år bedriva konstnärlig forskning med doktorandlön och en försvarlig forskningsbudget. Slutresultatet blir en disputation där en del av arbetet är en teoretisk avhandling, en annan del är konstnärlig och kan se ut på olika sätt.

Det är en disciplin med lika hängivna kritiker som försvarare. Men eftersom den konstnärliga forskningen blivit en institution i sig själv, med stora resurser och lockande ekonomiska och karriärmässiga fördelar för alla inblandade, har anhängarna en uppenbar fördel. Men kan en sådan institution ifrågasättas inifrån?

Bogdan Szyber.

Bild: uniarts.se

Performancekonstnären Bogdan Szyber har som sitt konstnärliga forskningsprojekt "Fauxthentication: Art academia and authorship" valt att ifrågasätta denna form av konstnärlig-akademisk 'kunskapsproduktion'. Han har gjort det med utstuderat provokativa medel, där metodik och ritualer inom konstforskningen satts i ett problematiserande ljus. Ett inledande delprojekt belyste

skuggsidorna av akademisk teoriproduktion genom att använda professionella 'spökskrivare' av akademiska texter, i allmänhet högutbildade kvinnor i tredje världen, som fick i uppdrag att skriva om sina egna arbetsvillkor. Vad publiken i seminariet inte visste var att även dialogen mellan Szyber och opponenter var ett manuskript skrivet av en spökskrivare. Nästa fas, ett uppdrag till en konstnär att göra vad hon vill, resulterade i en konsert av en Los Angeles-baserad fotograf samt en oavhängig text av Szyber om hur 'edu-art' blivit en marknadsvara. En utställning med svenska konstnärliga avhandlingar, presenterade för en publik utanför dess akademiska ramar på Historiska museet, blev ett tredje moment. Här liksom tidigare var det andras produktion som approprierades. I samtidskonsten är metoden legio – men fungerar det i forskningskonsten?

I avhandlingens teoridel diskuteras hela projektet som en form av platsspecifik konst (platsen är det akademiska systemet) och som en form av konceptuell konst (akademisk forskningskonst) som liksom konceptkonsten blivit en egen ekonomi och varuproduktion.

Det är omtumlande och inspirerande läsning – om man är beredd att följa projektet på dess egna premisser. Det påminner om Lars Vilks naturskulptur Nimis i Kullaberg, som gjorde konstens och juridikens gränskonflikter till sitt verkliga ämne. Hans projekt sätter honom i en situation liknande Vilks: det är ett konstverk placerat i ett system som nästan automatiskt kommer att avvisa det. För naturligtvis underkändes avhandlingen. Konstforskningens kritiska potential och uppdrag understryks ofta. Men kritiken kan inte, får inte, riktas mot den egna institutionen. Däri liknar den tidigare skandaler i den akademiska traditionen. Skvadern flög, men så sköts den ner av skogvaktaren själv.

Gå till toppen

FÖLJ OSS

NYHETSTIPS

Bästa nyhetstips eller nyhetsbild vinner 2 000 kronor.

Tipsa

☎ 040-71234

☎ SMS 71234

✉ 71234@sydsvenskan.se

🔗 Tipsa oss

KUNDSERVICE

För frågor om prenumeration, premium och inloggning.

🔗 Kontakta kundservice

☎ 040-93 41 00

KONTAKT

Här hittar du redaktioner och enskilda medarbetare.

☎ Växel: 040-28 12 00

🔗 Kontakta Sydsvenskan

✉ Chefredaktör: Jonas Kanje

✉ Politisk chefredaktör och ansvarig för Opinion: Heidi Avellan

✉ Redaktionschef och stf ansvarig utgivare: Malena Henriksson

PRENUMERATION OCH ANNONS

Kundservice

E-tidning

Stjärnklubb

[Stjärnklubb](#)

[Annonsera](#)

[Om Cookies](#)

[Lämna annonsmaterial](#)

[Anmäl annons](#)

